

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХЕРСОНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНО-ЕКОНОМІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра публічного управління, права та гуманітарних наук

ЗАТВЕРДЖУЮ

Декаан економічного факультету

 Наталія КИРИЧЕНКО

«01» вересня 2023 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ОК 16 КРИМІНАЛЬНЕ ПРАВО

(назва навчальної дисципліни)

освітній рівень	<u>початковий рівень (короткий цикл)</u> (початковий рівень (короткий цикл), бакалавр, магістр)
спеціальність	<u>081 «Право»</u> (шифр і назва спеціальності)
освітня програма	<u>«Право»</u> (назва освітньо-професійної програми)
факультет	<u>економічний</u> (назва факультету)

2023 – 2024 навчальний рік

Робоча програма дисципліни «Кримінальне право» для здобувачів вищої освіти початкового рівня (короткого циклу), які навчаються за освітньо-професійною програмою «Право», спеціальності 081 Право.

Розробники:

*Людмила СИМОНЦЕВА – доцент кафедри публічного управління,
права та гуманітарних наук, к.ю.н.*

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри публічного управління,
права та гуманітарних наук

Протокол № 1 від «01» вересня 2023 року

Схвалено методичною комісією економічного факультету

Протокол № 1 від «01» вересня 2023 року

Затверджено на вченій раді економічного факультету

Протокол № 1 від «01» вересня 2023 року

В.о. завідувача кафедри

Людмила СИМОНЦЕВА

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни		
		денна форма навчання	заочна форма навчання	
Кількість кредитів – 4	Галузь знань <u>08 Право</u>	Обов'язковий компонент освітньої програми		
Змістових частин – 2	Спеціальність <u>081 Право</u>			Рік підготовки
Загальна кількість годин -120		П-й	-	
		Семестр		
	3-й	-		
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 4 самостійної роботи здобувача – 4	рівень вищої освіти: <u>початковий рівень</u> <u>(короткий цикл)</u>	Лекції		
		30 - год.	-	
		Практичні, семінарські		
		30 - год.	-	
		Лабораторні		
		-	-	
		Самостійна робота		
60 год.	-			
Вид контролю: екзамен 3-й семестр				

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної роботи становить:

для денної форми навчання – 1/1

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Вивчення курсу «Кримінальне право» є складовою частиною єдиного освітнього процесу по підготовці кваліфікованих молодших бакалаврів зі спеціальності 081 Право для підприємств, установ і організацій різної форми власності, державних та місцевих органів влади. Вивчення зазначеної дисципліни дозволить здобувачам вищої освіти набути знання щодо законодавства, практики й науки про кримінальні правопорушення і покарання в системі правничих дисциплін. Вона передбачає вивчення комплексу кримінально-правових інститутів, теоретичних положень та значного масиву правових актів.

Структура кримінального права складається з двох тісно взаємопов'язаних частини – Загальна частина кримінального права та Особлива частина кримінального права. Загальна частина містить норми, що визначають завдання, принципи та основні інститути кримінального права такі, як склад кримінального правопорушення, сукупність, повторність, рецидив, обставини, що виключають кримінальну протиправність діяння, обставини, що обтяжують або пом'якшують кримінальну відповідальність, систему покарань та порядок призначення, поняття судимості та її правові наслідки та інше. Особлива частина містить норми, в яких визначені основні ознаки конкретних діянь, що визнаються державою як кримінальне правопорушення та встановлені певні види й міра покарань за його вчинення.

Метою вивчення навчальної дисципліни «Кримінальне право» є – надання здобувачам вищої освіти на підставі діючого кримінального законодавства знань щодо основних положень та інститутів кримінального права, що містяться у Загальній та Особливій частинах Кримінального кодексу України з метою формування у них відповідних компетентностей та програмних результатів, визначених відповідною освітньо-професійною програмою «Право» початкового рівня (короткого циклу) вищої освіти.

Завдання курсу:

- ознайомлення здобувачів вищої освіти з основними положеннями та інститутами кримінального права, джерелами кримінального права;
- сформулювати у здобувачів базові знання щодо основних складів кримінальних правопорушень, що передбачені Особливою частиною Кримінального кодексу України;
- надати здобувачам навички орієнтування у кримінальному законодавстві та набуття вміння застосування норм кримінального права при кваліфікації кримінальних правопорушень;
- навчити проводити аналіз та узагальнення судової практики відносно застосування кримінального законодавства;
- виховання у здобувачів вищої освіти поважного ставлення до кримінального законодавства як засобу захисту людини, її прав, свобод і законних інтересів, інтересів суспільства і держави від злочинних посягань.

ПРОГРАМНІ КОМПЕТЕНТНОСТІ:

Інтегральна компетентність

Здатність вирішувати складні задачі у спеціалізованих сферах професійної діяльності та/або навчання на основі всебічних спеціалізованих емпіричних та теоретичних знань.

Загальні компетентності

- Розуміння сутності предметної області та меж професійної діяльності.
- Здатність використання інформаційних та комунікаційних технологій.

Фахові компетентності

- Здатність застосовувати всебічні правові знання у сфері навчання та/або професійної діяльності.
- Здатність вільно володіти та застосовувати професійну термінологію.
- Здатність до пошуку, аналізу та застосування джерел права у професійній діяльності.
- Здатність до типового та творчого вирішення конкретних та абстрактних правових проблем.
- Здатність застосовувати знання національного права, а також змісту правових інститутів, зокрема, з таких галузей права, як конституційне, адміністративне, господарське право та інші.
- Здатність до застосування стратегії та процедури критичного мислення.

ПРОГРАМНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ:

- Навички володіння та використання правничої термінології.
- Демонструвати знання та навички застосування норм матеріального та процесуального права.
- Демонструвати знання алгоритму комплексного аналізу та вирішення конкретної правової ситуації.
- Володіння навичками пошуку та аналізу правової інформації, джерел права.
- Навички використання інформаційного та програмного забезпечення, інформаційно-пошукових систем у професійній діяльності.
- Використовувати юридичні інструментарії при вирішенні правових проблем на підставі вивчення та аналізу стану забезпечення верховенства принципу захисту прав, свобод і законних інтересів людини.
- Демонструвати навички критичного мислення для вирішення юридичних конфліктів

Міждисциплінарні зв'язки: Дисципліна має взаємозв'язок з такими дисциплінами як: «Філософія», «Теорія держави та права», «Основи конституційного права», «Судові та правоохоронні органи».

3. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ЗМІСТОВА ЧАСТИНА 1. ЗАГАЛЬНА ЧАСТИНА КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВА

Тема 1. Кримінальне право як галузь права, наука та навчальна дисципліна

Поняття, предмет і метод кримінального права. Принципи та завдання кримінального права України. Джерела кримінального права. Кримінальне право як комплексна галузь права. Система кримінального права України. Принципи кримінального права України. Кримінальний закон як джерело кримінального права. Система і загальна характеристика чинного Кримінального кодексу України.

Тема 2. Закон про кримінальну відповідальність

Законодавство України про кримінальну відповідальність. Чинність закону про кримінальну відповідальність у часі. Зворотна дія закону про кримінальну відповідальність у часі. Чинність закону про кримінальну відповідальність щодо кримінального правопорушення, вчиненого на території України. Чинність закону про кримінальну відповідальність щодо кримінальних правопорушень, вчинених громадянами України або особами без громадянства за межами України. Чинність закону про кримінальну відповідальність щодо кримінальних правопорушень, вчинених іноземцями або особами без громадянства за межами України. Тлумачення кримінального закону залежно від суб'єкта, способів та обсягу тлумачення.

Тема 3. Кримінальна відповідальність. Кримінальне правопорушення, його види та стадії

Поняття кримінальної відповідальності, Ознаки кримінальної відповідальності. Види кримінальної відповідальності. Стадії кримінальної відповідальності, Підстава кримінальної відповідальності. Виникнення та припинення кримінальної відповідальності. Поняття кримінально-правових відносин, Структуру кримінально-правових відносин. Предмет кримінально-правових відносин. Предмет кримінально-правових відносин. Зміст кримінально-правових відносин (юридичний зв'язок). Визначення терміну “реалізація кримінальної відповідальності”. Форми реалізації кримінальної відповідальності.

Поняття кримінального правопорушення. Класифікація кримінальних правопорушень. Кримінальні проступки і злочини. Нетяжкі, тяжкі та особливо тяжкі. Закінчене та незакінчене кримінальне правопорушення. Готування до кримінального правопорушення. Замах на кримінальне правопорушення. Кримінальна відповідальність за незакінчене кримінальне правопорушення. Добровільна відмова при незакінченому кримінальному правопорушенні.

Тема 4. Склад кримінального правопорушення та об'єкт кримінального правопорушення

Значення складу кримінального правопорушення у теорії кримінального

права. Склад кримінального правопорушення як підстава кримінальної відповідальності. Елементи складу кримінального правопорушення: об'єкт, об'єктивна сторона, суб'єкт, суб'єктивна сторона. Обов'язкові та факультативні ознаки складу кримінального правопорушення. Класифікації складів кримінального правопорушення. Види складів кримінального правопорушення: Об'єкт кримінального правопорушення. Поняття та значення об'єкта кримінального правопорушення. Види об'єктів кримінального правопорушення. Загальний об'єкт кримінального правопорушення. Родовий об'єкт кримінального правопорушення. Безпосередній об'єкт кримінального правопорушення. Обов'язковий та факультативний об'єкти. Поняття предмета кримінального правопорушення, його місце у структурі складу кримінального правопорушення.

Тема 5. Об'єктивна сторона складу кримінального правопорушення

Поняття об'єктивної сторони складу кримінального правопорушення. Ознаки об'єктивної. Суспільно небезпечне діяння (дія чи бездіяльність). Поняття та ознаки злочинної дії у кримінальному праві. Усвідомленість та воля як основні ознаки злочинної дії. Поняття та ознаки злочинної бездіяльності. Умови кримінальної відповідальності за злочинну бездіяльність. Поняття непереборної сили, фізичного і психічного примусу та їх значення для вирішення питання про кримінальну відповідальність за суспільно небезпечне діяння (дію чи бездіяльність). Суспільно небезпечні наслідки як ознака об'єктивної сторони складу кримінального правопорушення: поняття, види та значення для кваліфікації злочинів. Поняття та види причинних зв'язків в теорії кримінального права. Особливості причинного зв'язку при злочинній бездіяльності. Факультативні ознаки об'єктивної сторони складу кримінального правопорушення. Час, місце, спосіб, обстановка, засоби, знаряддя вчинення кримінального правопорушення.

Тема 6. Суб'єкт кримінального правопорушення

Поняття суб'єкта кримінального правопорушення. Спеціальний суб'єкт кримінального правопорушення, службові особи за кримінальним законодавством. Осудність та її значення, неосудна особа за кримінальним правом, обмежена осудність та наслідки визнання особи обмежено осудною. Кримінальна відповідальність за кримінальні правопорушення, вчинені у стані алкогольного, наркотичного чи іншого сп'яніння або під впливом лікарських препаратів, що знижують увагу та швидкість реакції. Вік, з якого може наставати кримінальна відповідальність, зниження віку кримінальної відповідальності.

Тема 7. Суб'єктивна сторона кримінального правопорушення. Співучасть у кримінальному правопорушенні

Поняття вини та її значення у кримінальному праві. Форми вини. Умисел і його види, прямий та непрямий умисел. Необережність та її види., кримінально-протиправна самовпевненість, кримінально-протиправна недбалість.

Поняття співучасті. Види співучасників: виконавець, організатор, підбурювач, пособник за кримінальним законодавством. Характеристика дій, які

Кримінальний Кодекс України не визнає співучастю. Вчинення кримінального правопорушення групою осіб, групою осіб за попередньою змовою, організованою групою або злочинною організацією. Кримінальна відповідальність співучасників. Кримінальна відповідальність організаторів та учасників організованої групи чи злочинної організації. Добровільна відмова співучасників та правові наслідки.

Тема 8. Повторність, сукупність та рецидив кримінальних правопорушень. Обставини, що виключають кримінальну протиправність діяння

Повторність кримінальних правопорушень. Сукупність кримінальних правопорушень. Рецидив кримінальних правопорушень. Правові наслідки повторності, сукупності та рецидиву кримінальних правопорушень.

Необхідна оборона. Перевищенням меж необхідної оборони. Уявна оборона. Затримання особи, що вчинила кримінальне правопорушення. Перевищенням заходів, необхідних для затримання особи, яка вчинила кримінальне правопорушення. Крайня необхідність. Перевищенням меж крайньої необхідності. Фізичний або психічний примус. Виконання наказу або розпорядження. Діяння, пов'язане з ризиком. Виконання спеціального завдання з попередження чи розкриття кримінально протиправної діяльності організованої групи чи злочинної організації.

Тема 9. Покарання та його види. Призначення покарання

Поняття покарання та його мета. Види покарань. Основні та додаткові покарання. Штраф. Позбавлення військового, спеціального звання, рангу, чину або кваліфікаційного класу. Позбавлення права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю. Громадські роботи. Виправні роботи. Службові обмеження для військовослужбовців. Конфіскація майна. Арешт. Обмеження волі. Тримання в дисциплінарному батальйоні військовослужбовців. Позбавлення волі на певний строк. Довічне позбавлення волі.

Загальні засади призначення покарання. Підстави для призначення більш м'якого покарання або більш суворого покарання. Обставини, які пом'якшують покарання. Обставини, які обтяжують покарання. Призначення покарання за незакінчене кримінальне правопорушення та за кримінальне правопорушення, вчинене у співучасті. Призначення більш м'якого покарання, ніж передбачено законом. Призначення покарання за наявності обставин, що пом'якшують покарання. Призначення покарання за сукупністю кримінальних правопорушень. Призначення покарання за сукупністю вироків. Правила складання покарань та зарахування строку попереднього ув'язнення.

Тема 10. Звільнення від покарання та його відбування. Судимість. Альтернативні засоби вирішення кримінально-правових конфліктів

Звільнення від покарання та його відбування. Звільнення від відбування покарання з випробуванням. Обов'язки, які покладає суд на особу, звільнену від відбування покарання з випробуванням. Застосування додаткових покарань у разі звільнення від відбування основного покарання з випробуванням. Правові

наслідки звільнення від відбування покарання з випробуванням. Звільнення від відбування покарання з випробуванням вагітних жінок і жінок, які мають дітей віком до семи років. Звільнення від відбування покарання у зв'язку із закінченням строків давності виконання обвинувального вироку. Умовно-дострокове звільнення від відбування покарання. Заміна невідбутої частини покарання більш м'яким. Звільнення від відбування покарання вагітних жінок і жінок, які мають дітей віком до трьох років. Звільнення від покарання за хворобою. Звільнення від покарання на підставі закону України про амністію або акта про помилування. Амністія. Помилування.

Правові наслідки судимості. Строки погашення судимості. Обчислення строків погашення судимості. Зняття судимості.

Поняття альтернативних засобів вирішення кримінально-правового конфлікту, принципи та мета застосування. Підстави та особливості застосування альтернативних засобів вирішення кримінально-правових конфліктів. Способи вирішення кримінально-правових конфліктів. Правові наслідки вирішення кримінально-правового конфлікту за допомогою альтернативних засобів.

ЗМІСТОВА ЧАСТИНА 2. ОСОБЛИВА ЧАСТИНА КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВА

Тема 11. Кримінальні правопорушення проти життя та здоров'я особи

Умисне вбивство. Умисне вбивство, вчинене в стані сильного душевного хвилювання. Умисне вбивство матір'ю своєї новонародженої дитини. Умисне вбивство при перевищенні меж необхідної оборони або у разі перевищення заходів, необхідних для затримання особи, яка вчинила кримінальне правопорушення. Вбивство через необережність. Доведення до самогубства. Умисне тяжке тілесне ушкодження. Умисне середньої тяжкості тілесне ушкодження. Умисне легке тілесне ушкодження Каткування. Погроза вбивством. Неналежне виконання професійних обов'язків, що спричинило зараження особи вірусом імунодефіциту людини чи іншої невиліковної інфекційної хвороби. Незаконне проведення абортів або стерилізації. Залишення в небезпеці. Ненадання допомоги особі, яка перебуває в небезпечному для життя стані. Ненадання допомоги хворому медичним працівником. Порушення прав пацієнта. Незаконне проведення дослідів над людиною.

Тема 12. Кримінальні правопорушення проти волі, честі та гідності особи. Кримінальні правопорушення проти статевої свободи та статевої недоторканості особи

Незаконне позбавлення волі або викрадення людини. Насильницьке зникнення. Захоплення заручників. Торгівля людьми. Експлуатація дітей. Незаконне поміщення в заклад з надання психіатричної допомоги. Примушування до шлюбу.

Зґвалтування. Сексуальне насильство. Вчинення дій сексуального характеру з особою, яка не досягла шістнадцятирічного віку. Розбещення неповнолітніх.

Тема 13. Кримінальні правопорушення проти власності. Кримінальні правопорушення проти довкілля

Крадіжка. Грабiж. Розбiй. Викрадення води, електричної або теплової енергiї шляхом її самовiльного використання. Вимагання. Шахрайство. Привласнення, розтрата майна або заволодiння ним шляхом зловживання службовим становищем. Заподiяння майнової шкоди шляхом обману або зловживання довірою. Умисне знищення або пошкодження майна. Погроза знищення майна. Самовiльне зайняття земельної дiлянки та самовiльне будiвництво.

Порушення правил екологічної безпеки. Невжиття заходів щодо ліквідації наслідків екологічного забруднення. Забруднення або псування земель. Порушення правил охорони або використання надр, незаконне видобування корисних копалин. Забруднення атмосферного повітря. Порушення правил охорони вод. Забруднення моря. Знищення або пошкодження об'єктів рослинного світу. Незаконна порубка або незаконне перевезення, зберігання, збут лісу. Незаконне полювання.

Тема 14. Кримінальні правопорушення проти громадської безпеки. Кримінальні правопорушення проти громадського порядку та моральності

Створення, керiвництво злочинною спiльною або злочинною організацією, а також участь у ній. Сприяння учасникам злочинних організацій та укриття їх злочинної дiяльності. Бандитизм. Терористичний акт. Створення не передбачених законом воєнізованих або збройних формувань. Викрадення, привласнення, вимагання вогнепальної зброї, бойових припасів, вибухових речовин чи радіоактивних матеріалів або заволодiння ними шляхом шахрайства або зловживанням службовим становищем. Незаконне поводження зі зброєю, бойовими припасами або вибуховими речовинами. Незаконне виготовлення, переробка чи ремонт вогнепальної зброї або фальсифікація, незаконне видалення чи зміна її маркування, або незаконне виготовлення бойових припасів, вибухових речовин чи вибухових пристроїв.

Групове порушення громадського порядку. Масові заворушення. Заклики до вчинення дiй, що загрожують громадському порядку. Хуліганство. Незаконне проведення пошукових робіт на об'єкті археологічної спадщини, знищення, руйнування або пошкодження об'єктів культурної спадщини. Жорстоке поводження з тваринами. Створення або утримання місць розпусти і звідництва.

Тема 15. Кримінальні правопорушення у сфері обiгу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів та інші кримінальні правопорушення проти здоров'я населення. Кримінальні правопорушення у сфері використання електронно-обчислювальних машин (комп'ютерів), систем та комп'ютерних мереж і мереж електрозв'язку

Контрабанда наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів чи прекурсорів або фальсифікованих лікарських засобів. Незаконне виробництво, виготовлення, придбання, зберігання, перевезення, пересилання чи збут наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів. Незаконне виробництво, виготовлення, придбання, зберігання, перевезення чи пересилання

наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів без мети збуту. Посів або вирощування снотворного маку чи конопель. Схиляння до вживання наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів. Незаконне публічне вживання наркотичних засобів. Організація або утримання місць для незаконного вживання, виробництва чи виготовлення наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів. Незаконна видача рецепта на право придбання наркотичних засобів або психотропних речовин.

Несанкціоноване втручання в роботу електронно-обчислювальних машин (комп'ютерів), автоматизованих систем, комп'ютерних мереж чи мереж електрозв'язку. Створення з метою використання, розповсюдження або збуту шкідливих програмних чи технічних засобів, а також їх розповсюдження або збут. Несанкціоновані збут або розповсюдження інформації з обмеженим доступом, яка зберігається в електронно-обчислювальних машинах (комп'ютерах), автоматизованих системах, комп'ютерних мережах або на носіях такої інформації. Несанкціоновані дії з інформацією, яка оброблюється в електронно-обчислювальних машинах (комп'ютерах), автоматизованих системах, комп'ютерних мережах або зберігається на носіях такої інформації, вчинені особою, яка має право доступу до неї. Порушення правил експлуатації електронно-обчислювальних машин (комп'ютерів), автоматизованих систем, комп'ютерних мереж чи мереж електрозв'язку або порядку чи правил захисту інформації, яка в них оброблюється. Перешкоджання роботі електронно-обчислювальних машин (комп'ютерів), автоматизованих систем, комп'ютерних мереж чи мереж електрозв'язку шляхом масового розповсюдження повідомлень електрозв'язку.

4. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	Денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	ін д	с.р.		л	п	ла б	ін д	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Змістова частина 1. Загальна частина кримінального права												
Тема 1. Кримінальне право як галузь права, наука та навчальна дисципліна	8	2	2			4						
Тема 2. Закон про кримінальну відповідальність	8	2	2			4						
Тема 3. Кримінальна відповідальність. Кримінальне правопорушення, його види та стадії	8	2	2			4						
Тема 4. Склад кримінального правопорушення та об'єкт кримінального правопорушення	8	2	2			4						
Тема 5. Об'єктивна сторона складу кримінального правопорушення.	8	2	2			4						
Тема 6. Суб'єкт кримінального правопорушення	8	2	2			4						
Тема 7. Суб'єктивна сторона кримінального правопорушення. Співучасть у кримінальному правопорушенні	8	2	2			4						
Тема 8. Повторність, сукупність та рецидив кримінальних правопорушень.	8	2	2			4						
Тема 9. Покарання та його види. Призначення покарання	8	2	2			4						
Тема 10. Звільнення від покарання та його відбування. Судимість. Альтернативні засоби вирішення кримінально-правових конфліктів	8	2	2			4						
Разом за змістовою частиною	80	20	20			40						
Змістова частина 2. Особлива частина кримінального права												
Тема 11. Кримінальні	8	2	2			4						

правопорушення проти життя та здоров'я особи												
Тема 12. Кримінальні правопорушення проти волі, честі та гідності особи. Кримінальні правопорушення проти статевої свободи та статевої недоторканості особи	8	2	2			4						
Тема 13. Кримінальні правопорушення проти власності. Кримінальні правопорушення проти довкілля	8	2	2			4						
Тема 14. Кримінальні правопорушення проти громадської безпеки. Кримінальні правопорушення проти громадського порядку та моральності	8	2	2			4						
Тема 15. Кримінальні правопорушення у сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів та інші кримінальні правопорушення проти здоров'я населення. Кримінальні правопорушення у сфері використання електронно-обчислювальних машин (комп'ютерів), систем та комп'ютерних мереж і мереж електрозв'язку	8	2	2			4						
Разом за змістовою частиною	40	10	10			20						
Всього за 3 семестр	120	30	30			60						

5. ЗМІСТОВІ ЧАСТИНИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ДЕННА ФОРМА НАВЧАННЯ
2 курс 3 семестр

ЗМІСТОВА ЧАСТИНА 1. ЗАГАЛЬНА ЧАСТИНА КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВА

Лекційний модуль:

1. Кримінальне право як галузь права, наука та навчальна дисципліна (2 год).
2. Закон про кримінальну відповідальність (2 год).
3. Кримінальна відповідальність. Кримінальне правопорушення, його види та стадії (2 год).
4. Склад кримінального правопорушення та об'єкт кримінального правопорушення (2 год).
5. Об'єктивна сторона складу кримінального правопорушення (2 год).
6. Суб'єкт кримінального правопорушення (2 год).
7. Суб'єктивна сторона кримінального правопорушення. Співучасть у кримінальному правопорушенні (2 год).
8. Повторність, сукупність та рецидив кримінальних правопорушень (2 год).
9. Покарання та його види. Призначення покарання (2 год).
10. Звільнення від покарання та його відбування. Судимість. Альтернативні засоби вирішення кримінально-правових конфліктів (2 год).

Семінарський модуль:

1. Кримінальне право як галузь права, наука та навчальна дисципліна (2 год).
2. Закон про кримінальну відповідальність (2 год).
3. Кримінальна відповідальність. Кримінальне правопорушення, його види та стадії (2 год).
4. Склад кримінального правопорушення та об'єкт кримінального правопорушення (2 год).
5. Об'єктивна сторона складу кримінального правопорушення (2 год).
6. Суб'єкт кримінального правопорушення (2 год).
7. Суб'єктивна сторона кримінального правопорушення. Співучасть у кримінальному правопорушенні (2 год).
8. Повторність, сукупність та рецидив кримінальних правопорушень (2 год).
9. Покарання та його види. Призначення покарання (2 год).
10. Звільнення від покарання та його відбування. Судимість. Альтернативні засоби вирішення кримінально-правових конфліктів (2 год).

Модуль самостійної роботи:

1. Кримінальне право як галузь права, наука та навчальна дисципліна (4 год).
2. Закон про кримінальну відповідальність (4 год).
3. Кримінальна відповідальність. Кримінальне правопорушення, його види та стадії (4 год).
4. Склад кримінального правопорушення та об'єкт кримінального

- правопорушення (4 год).
5. Об'єктивна сторона складу кримінального правопорушення (4 год).
 6. Суб'єкт кримінального правопорушення (4 год).
 7. Суб'єктивна сторона кримінального правопорушення. Співучасть у кримінальному правопорушенні (4 год).
 8. Повторність, сукупність та рецидив кримінальних правопорушень (4 год).
 9. Покарання та його види. Призначення покарання (4 год).
 10. Звільнення від покарання та його відбування. Судимість. Альтернативні засоби вирішення кримінально-правових конфліктів (4 год).

Підсумкова тека: підсумковий контроль за змістовою частиною у формі контрольної роботи.

ЗМІСТОВА ЧАСТИНА 2. ОСОБЛИВА ЧАСТИНА КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВА

Лекційний модуль:

1. Кримінальні правопорушення проти життя та здоров'я особи (2 год).
2. Кримінальні правопорушення проти волі, честі та гідності особи. Кримінальні правопорушення проти статевої свободи та статевої недоторканості особи (2 год).
3. Кримінальні правопорушення проти власності. Кримінальні правопорушення проти довкілля (2 год).
4. Кримінальні правопорушення проти громадської безпеки. Кримінальні правопорушення проти громадського порядку та моральності (2 год).
5. Кримінальні правопорушення у сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів та інші кримінальні правопорушення проти здоров'я населення. Кримінальні правопорушення у сфері використання електронно-обчислювальних машин (комп'ютерів), систем та комп'ютерних мереж і мереж електрозв'язку (2 год).

Семінарський модуль:

1. Кримінальні правопорушення проти життя та здоров'я особи (2 год).
2. Кримінальні правопорушення проти волі, честі та гідності особи. Кримінальні правопорушення проти статевої свободи та статевої недоторканості особи (2 год).
3. Кримінальні правопорушення проти власності. Кримінальні правопорушення проти довкілля (2 год).
4. Кримінальні правопорушення проти громадської безпеки. Кримінальні правопорушення проти громадського порядку та моральності (2 год).
5. Кримінальні правопорушення у сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів та інші кримінальні правопорушення проти здоров'я населення. Кримінальні правопорушення у сфері використання електронно-обчислювальних машин (комп'ютерів), систем та комп'ютерних мереж і мереж електрозв'язку (2 год).

Модуль самостійної роботи:

1. Кримінальні правопорушення проти життя та здоров'я особи (4 год).
2. Кримінальні правопорушення проти волі, честі та гідності особи. Кримінальні правопорушення проти статевої свободи та статевої недоторканості особи (4 год).
3. Кримінальні правопорушення проти власності. Кримінальні правопорушення проти довкілля (4 год).
4. Кримінальні правопорушення проти громадської безпеки. Кримінальні правопорушення проти громадського порядку та моральності (4 год).
5. Кримінальні правопорушення у сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів та інші кримінальні правопорушення проти здоров'я населення. Кримінальні правопорушення у сфері використання електронно-обчислювальних машин (комп'ютерів), систем та комп'ютерних мереж і мереж електров'язку (4 год).

Підсумкова тека: екзамен

6. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Комплексне використання різноманітних методів організації і здійснення освітньої діяльності здобувачів та методів стимулювання і мотивації їх навчання, що сприяють розвитку творчих засад особистості майбутніх фахівців з урахуванням індивідуальних особливостей учасників освітнього процесу й спілкування (зокрема, студентоцентроване, самостійне та проблемно-орієнтоване навчання).

З метою формування компетентностей та програмних результатів навчання, що передбачені ОП 081 Право, впроваджуються інноваційні методи навчання, які забезпечують комплексне оновлення традиційного освітнього процесу.

Методи, методики та технології: загальнонаукові і спеціальні методи пізнання правових явищ; методики правової оцінки поведінки чи діяльності індивідів і соціальних груп, ідентифікації правової проблеми та її вирішення на основі принципів права; інформаційно-комунікаційні технології.

У програмі передбачаються такі методи навчання:

- словесний метод (лекція, дискусія, співбесіда, навідні питання тощо);
- бінарні заняття (залучення практичних працівників до проведення лекційного та/або семінарського заняття);
- практичний метод (семінарські заняття, розв'язання ситуаційних та практичних завдань, логічна характеристика понять, складання процесуальних документів, тощо);
- робота з навчально-методичною літературою (конспектування, тезування, заповнення та/або самостійне складання таблиць за запропонованою темою, схем, аналітичних повідомлень тощо);
- mikrolearning – технології використання коротких навчальних відео;

– технології дистанційного навчання – сукупність методів, форм і засобів взаємодії зі здобувачами в процесі самостійного, але контрольованого засвоєння ним певного масиву знань;

– bring your own device (BYOD) - технології використання власних гаджетів, згідно з якою здобувачам дозволено або рекомендується використовувати особисті мобільні пристрої (телефони, планшети, ноутбуки) для доступу до корпоративних даних та систем, інтернет ресурсів;

– самостійна робота.

Методи організації і здійснення навчально-пізнавальної діяльності.

Навчальна лекція. В ході лекції використовуються прийоми усного викладення інформації, підтримання уваги протягом тривалого часу, активізації мислення здобувачів, прийоми забезпечення логічного запам'ятовування, переконання, аргументації, доказів, класифікації, систематизації і узагальнення.

Бесіда. Бесіда організується з допомогою ретельно продуманої системи питань, що поступово підводять студентів до засвоєння системи фактів, нового поняття або закономірності. В ході застосування методу бесіди використовуються прийоми порушення питань (основних, додаткових, навідних і ін.), обговорення відповідей і думок студентів, корегування їх відповідей, прийоми формулювання висновків з бесіди.

Практичні методи навчання. Під час використання практичних методів навчання застосовуються прийоми: постановка завдання, планування його виконання, оперативного стимулювання, регулювання і контролю, аналізу підсумків практичної роботи, виявлення причин недоліків, корегування навчання для повного досягнення мети. До практичних методів відносяться також практичні задачі.

Індуктивні і дедуктивні методи навчання. Індуктивні і дедуктивні методи навчання характеризують спроможність розкривати логіку руху змісту навчального матеріалу. Застосування індуктивних і дедуктивних методів означає вибір певної логіки розкриття змісту теми, яка вивчається: від окремого до загального і від загального до окремого.

Репродуктивні і проблемно-пошукові методи навчання

Практичні роботи репродуктивного характеру відрізняються тим, що їх застосовують за зразком раніше або щойно придбання знань. При цьому, в ході практичної роботи не здійснюють самостійного прирощування знань.

Репродуктивні вправи особливо ефективно сприяють відпрацюванню практичних вмінь і навиків, бо перетворення в навик вимагає неодноразових дій за зразком.

Проблемно-пошукові методи застосовуються в ході проблемного навчання, а саме, що під проблемною ситуацією треба вважати невідповідність між тим, що вивчається і вже вивченим.

При використанні проблемно-пошукових методів навчання викладач використовує такі прийоми: створює проблемну ситуацію (ставить питання, пропонує задачу, експериментальне завдання), організує колективне обговорення можливих підходів до рішення проблемної ситуації, стимулює висунування гіпотез, тощо.

Здобувачі вищої освіти роблять припущення про шляхи вирішення проблемної ситуації, узагальнюють раніше набуті знання, виявляють причини явищ, пояснюють їхнє походження, вибирають найбільш раціональний варіант вирішення проблемної ситуації. Викладач обов'язково керує цим процесом на всіх етапах, а також за допомогою запитань-підказок. Наприклад, бінарні методи: пояснювально-спонукальний і частково-пошуковий, спонукальний і пошуковий.

7. МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Контроль здійснюється з дотриманням вимог систематичності та системності, єдності вимог і методики оцінювання, врахування індивідуальних здібностей і можливостей здобувачів, взаємозв'язку програмних результатів навчання, видів навчальної діяльності та критеріїв їх оцінювання, що відображається у тому, що процедура оцінювання повинна враховувати специфіку освітнього компоненту та майбутньої фахової діяльності, дотримання норм та правил академічної доброчесності,- відкритості та прозорості, доступності і зрозумілості критеріїв, правил та процедури оцінювання рівня навчальних досягнень.

Використовуються такі методи контролю, які сприяють підвищенню мотивації здобувачів-майбутніх фахівців до освітньої діяльності. Відповідно до специфіки фахової підготовки перевага надається усному, письмовому, практичному методу контролю знань, використовуються елементи новітніх форм контролю.

Контроль навчальної роботи здобувачів вищої освіти денної форми навчання у міжсесійний період здійснюється у перебігу аудиторних занять, що проводяться відповідно до розкладу, а також шляхом перевірки результатів самостійно виконаних ними завдань (самостійної роботи).

Контроль навчальної роботи здобувачів:

1. Поточний контроль рівня навчальних досягнень здобувачів вищої освіти під час вивчення освітнього компоненту освітньої програми:

- 1.1. Поточний контроль рівня навчальних досягнень здобувачів вищої освіти під час проведення практичних, лабораторних і семінарських занять;
- 1.2. Підсумкового контролю за змістовою частиною рівня навчальних досягнень здобувачів вищої освіти після опанування певної завершеної частини (модулю) навчального матеріалу з освітнього компоненту.

2. Підсумковий контроль рівня навчальних досягнень здобувачів вищої освіти після завершення вивчення освітнього компоненту освітньої програми.

Поточний контроль рівня навчальних досягнень здобувачів вищої освіти під час проведення практичних, лабораторних і семінарських занять - здійснюється під час проведення семінарських і практичних занять шляхом:

1) проведення усних форми контрольних заходів:

- *усне опитування* (індивідуальне опитування, фронтальне опитування, колоквіуми тощо);
- *методи самоконтролю здобувачів* (до них відносяться питання до самоконтролю в НМКД тощо);

2) письмові форми контрольних заходів:

- *термінологічний диктант* – дозволяє встановити якою мірою здобувач

оволодів понятійним апаратом, доцільне і правильне використання яким у професійній діяльності є показником її високого рівня оволодіння компетентностями та ПРН;

- *тестування* (в т.ч. і самотестування);

3) практичні форми контрольних заходів:

- *юридичний аналіз ситуацій (кейсів)*;

- *перевірка завдань до самостійної роботи тощо*;

4) контрольних заходів, які поєднують усні, письмові та практичні форми:

- *робота в малих групах* (сприяє набуттю уміння ефективно працювати в команді за узгодженим планом, виконувати доручення, виявляти ініціативу і брати на себе відповідальність (наприклад, юридичний аналіз ситуації серед здобувачів однієї групи, які поділені на малі групи хто швидше та повно надасть відповідь);

5) елементи новітніх форм контролю (*відповідь за опорним конспектом, опорною схемою або таблицею, виконання аналітичних, практичних завдань тощо*).

Підсумковий контроль за змістовою частиною рівня навчальних досягнень здобувачів початкового рівня вищої освіти після опанування певної завершеної частини (модулю) навчального матеріалу з освітнього компоненту проводиться у формі контрольної роботи.

Підсумковий контроль рівня навчальних досягнень здобувачів вищої освіти після завершення вивчення освітнього компоненту освітньої програми. За результатами вивчення освітнього компоненту (навчальної дисципліни «Кримінальне право» передбачається у формі екзамену на 2 курсі у 3 семестрі після завершення вивчення всіх тем. Перелік питань, що виносяться на екзамен складається з питань, що були предметом розгляду на лекційних, семінарських заняттях, а також з питань, рекомендованих здобувачам для самостійного опрацювання, які тематично охоплюються змістом змістової частини цієї робочої навчальної програми.

8. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РІВНЯ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Критерії оцінювання аудиторної роботи здобувачів

3 бали

Здобувач відмінно володіє теоретичним матеріалом, його відповідь відзначається повнотою і вичерпністю знання матеріалу; він виявляє вміння вмотивовувати власне бачення аналізованих питань, покликаючись на думки вчених. При викладі теоретичного матеріалу здобувач виявляє належний рівень логічності та доказовості, наявність самостійних міркувань і висновків, що свідчить, що він ознайомився з рекомендованою до курсу науковою літературою, а також запропонованою до опрацювання додатковою літературою і використовує здобуту інформацію при висвітленні питання. Теоретичні положення підкріплені конкретними прикладами. Здобувач уміє застосувати теоретичні знання на практиці, пов'язуючи його з суміжними темами. Практичні завдання в аудиторії і

задані додому виконав повністю. На додаткові запитання викладача відповідає чітко, послідовно, аргументовано. Здобувач уміє робити самостійні висновки, висловлює гіпотези, дискутує й аргументує, посиляючись на першоджерела.

2 бали

Здобувач знає проблемні питання, відповідь його повна й аргументована, що свідчить про міцні знання матеріалу. У викладі використовує різні погляди вчених на обговорювану тему. Здобувач опрацював рекомендовану до курсу основну літературу, але у викладі матеріалу допускається помилки у визначенні значимості того чи іншого джерела. Чітко відповідає на поставлені викладачем додаткові питання, але не завжди підкріплює відповідь прикладами. Відповідь здобувача логічна, структурована, проте допускає деякі неточності у формулюваннях узагальнень та висновків й у використанні понятійного апарату.

1 бал

Здобувач у викладі теоретичного матеріалу допускає деякі неточності, відповідь неповна, поверхова, недостатньо аргументована. Здобувач знає значну частину матеріалу, але ці знання мають не системний характер. На додаткові питання викладача не завжди дає правильну, точну відповідь. Знає стандартні дефініції, основну термінологію теми. У мові викладу трапляються граматичні і стилістичні помилки.

0 балів

Здобувач не володіє знанням матеріалу, допускає неточності і помилки при посиланні на факти і приклади. На додаткові питання відповідає лише частково. Здобувач не обізнаний з рекомендованою літературою, тому не володіє термінологією і не здатен сформулювати дефініції. Мовлення студента відзначається бідністю, відчувається брак достатнього словникового запасу та відсутність сформованого понятійного апарату.

Критерії оцінювання самостійної роботи здобувачів

3 бали

Здобувач повно і всебічно розкриває винесені для самостійного опрацювання питання, вільно оперує поняттями і термінологією, демонструє глибокі знання джерел, має власну думку щодо відповідної теми і може аргументовано її доводити. Усі види практичних завдань правильно виконані та оформлені належним чином.

2 бали

Здобувач розкриває винесені для самостійного опрацювання питання, оперує поняттями і термінологією, демонструє знання джерел, має власну думку щодо відповідної теми, однак не може її довести. Усі види практичних завдань виконані та оформлені належним чином, проте допущено помилки у виконанні завдань.

1 бал

Здобувач розкриває не всі питання, винесені для самостійного опрацювання, невпевнено оперує поняттями і термінологією, демонструє знання більшості джерел. При виконанні практичних завдань припускається помилок, виконані завдання оформлені належним чином, однак деякі завдання не виконані.

0 балів

Здобувач у загальних рисах розкриває питання, винесені для самостійного опрацювання, не розуміє їх сутність, намагається робити висновки, але при цьому припускається помилок, матеріал викладає нелогічно. Виконуються лише окремі завдання, винесені на самостійне опрацювання, не дотримуючись вимог при їх оформленні.

Критерії оцінювання написання здобувачами термінологічного диктанту

3 бали

Здобувач ґрунтовно засвоїв програмний матеріал, повністю надав правильні визначення термінів, відсоток правильних відповідей 86-100 %.

2 бали

Здобувач правильно та повністю надав правильні визначення термінів, проте допустив незначні помилки, деякі неточності, відсоток правильних відповідей 79-85 %.

1 бал

Здобувач не повністю надав правильні визначення термінів, допустив помилки, що свідчить про недостатнє засвоєння теоретичного матеріалу, відсоток правильних відповідей 64-70 %.

0 балів

Здобувач не надав правильні визначення повністю надав правильні визначення термінів або надав визначення із суттєвими помилками, що свідчить про незнання теоретичного матеріалу, відсоток правильних відповідей 27-55 %.

Критерії оцінювання тестових завдань (приклад)

Час виконання 80 хвилин

Структура тесту

Тест складається з **30 завдань**, за які здобувач може набрати 45 тестових балів (кожна правильна відповідь оцінюється в 1,5 бали).

За умови успішного розв'язання тестових завдань, студент може набрати від 23 до 45 тестових балів. Студентові, який набрав від 1 до 22 тестових балів, тест не зараховується.

Загальні критерії оцінювання тестових завдань

Оцінка «3 балів» – здобувач дав не менше 90% правильних відповідей.

Оцінка «2 бали» – здобувач дав не менше 51-70% правильних відповідей.

Оцінка «1 бали» – здобувач дав не менше 26-50% правильних відповідей.

Оцінка «0 балів» – здобувач дав менше 25% правильних відповідей.

Тестовий бал	Бал за 100-бальною шкалою оцінювання	Тестовий бал	Бал за 100-бальною шкалою оцінювання
---------------------	---	---------------------	---

45	3	22	1
		21	
44		20	
43		19	
42		18	
41		17	
40		16	
39		15	
38		14	
37		2	
36	12		
35	11		
34	10		
33	9		
32	8		
31	7		
30	6		
29	5		
28	4		
27		3	
26		2	
25		1	
24		0	
23			

Критерії оцінювання контрольної роботи

6	Здобувач має глибокі міцні і системні знання з усього теоретичного курсу, може чітко сформулювати та використовує у своїх відповідях спеціальну термінологію дисципліни, володіє понятійним апаратом, письмова відповідь не містить помилок.
5	Здобувач має міцні і системні знання з усього теоретичного курсу, але допускає незначні помилки, може чітко сформулювати та використовує у своїх відповідях спеціальну термінологію дисципліни, володіє понятійним апаратом, але може допустити неточності, зустрічаються незначні помилки у письмовій відповіді.
4	Здобувач знає програмний матеріал у повному обсязі, але не вміє самостійно мислити. Відповідь його повна, логічна, але з певними неточностями.
3	Здобувач відтворює значну частину теоретичного матеріалу з питань курсу, виявляє знання і розуміння

	основних положень, відповідь містить помилки, серед яких є значна кількість суттєвих.
2	Здобувач має початковий рівень знань, виявляє розуміння основних положень навчального матеріалу з дисципліни; здатний з помилками дати визначення понять та термінів, що визначені в КР, але висновки робить нелогічні, непослідовні
1	Здобувач мало слабо орієнтується в поняттях, визначеннях.
0	Здобувач зовсім не володіє необхідними знаннями, уміннями, навичками та науковими термінами з дисципліни.

Критерії оцінювання підсумкового контролю рівня навчальних досягнень здобувачів вищої освіти з дисципліни «Кримінальне право»

При проведенні екзамену в усній формі оцінка кратна 5 (0, 15, 20, 25, 30, 35, 40).

Критерії оцінювання відповіді здобувачів вищої освіти на екзамені:

Кількість балів	Критерії оцінювання знань і умінь здобувача
40	1. Здобувач демонструє всебічне, систематичне і глибоке знання матеріалу, у тому числі орієнтується в основних наукових доктринах та концепціях з кримінального права. 2. Здобувач засвоїв основну та додаткову літературу, рекомендовану у силабусі/ робочій програмі з дисципліни «Кримінальне право». 3. При відповіді здобувач оперує не лише матеріалом, вивченим за рекомендацією викладача, а й ще володіє інформацією, отриманою самостійно та вдало її використовує при наведенні різноманітних прикладів, що ілюструють відповідь
35	1. Здобувач демонструє повне знання матеріалу, передбаченого силабусом / робочою програмою з дисципліни «Кримінальне право». 2. Здобувач засвоїв основну літературу та ознайомлений із додатковою літературою, рекомендованою у силабусі/ робочій програмі з дисципліни «Кримінальне право». 3. При відповіді здобувач оперує не лише матеріалом, вивченим за рекомендацією, а й ще володіє інформацією, отриманою самостійно та, здебільшого, вдало її використовує при наведенні різноманітних прикладів, що ілюструють відповідь.
30	1.Здобувач демонструє достатньо повне знання матеріалу, передбаченого силабусом / робочою програмою з дисципліни «Кримінальне право» , у відповіді вістуні суттєві неточності.

	<p>2. Здобувач засвоїв основну літературу, що рекомендована силабусом / робочою програмою з дисципліни «Кримінальне право».</p> <p>3. Здобувач може продемонструвати здатність до самостійного поповнення знань з дисципліни, розуміння їх значення для практичної роботи.</p>
25	<p>1. Здобувач демонструє знання основного матеріалу, передбаченого силабусом / робочою програмою з дисципліни «Кримінальне право», в обсязі, достатньому для подальшого навчання і майбутньої роботи за професією.</p> <p>2. Демонструє засвоєння основної літератури, рекомендованої силабусом / робочою програмою з дисципліни «Кримінальне право».</p> <p>3. При відповіді допускає помилки та суттєві неточності на екзамені, але має достатній рівень знань для їх самостійного усунення або за допомогою викладача.</p>
20	<p>1. Здобувач демонструє знання основного матеріалу, передбаченого силабусом / робочою програмою з дисципліни «Кримінальне право» в обсязі, достатньому для подальшого навчання і майбутньої роботи за професією.</p> <p>2. Здобувач ознайомлений з основною літературою, рекомендованою силабусом/ робочою програмою з дисципліни «Кримінальне право».</p> <p>3. Здобувач допускає помилки у відповіді на екзамені але має необхідний рівень знань для усунення найсуттєвіших помилок за допомогою викладача.</p>
15	<p>1. При відповіді здобувач має прогалини в знаннях з певних частин основного матеріалу, передбаченого силабусом / робочою програмою з дисципліни «Кримінальне право».</p> <p>2. Наявні помилки у відповіді на екзамені і не може самостійно їх виправити.</p>
0	<p>1. Відсутність знань значної частини основного матеріалу, передбаченого силабусом / робочою програмою з дисципліни «Кримінальне право».</p> <p>2. Неможливість продовжити навчання або здійснювати професійну діяльність без проходження повторного курсу з дисципліни «Кримінальне право».</p>

Розподіл балів з дисципліни (форма контролю – ЕКЗАМЕН)

Поточне оцінювання і контроль змістових частин (бали)																екза мен	Підсумкова оцінка
Змістова частина 1											Змістова частина 2						
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	ПК ЗЧ 1	T11	T12	T13	T14	T15		
Max 3	Max 3	Max 3	Max 6	Max 3	Max 3	Max 3	Max 6	Max 3	Max 3	Max 6	Max 3	Max 3	Max 3	Max 3	Max 6	Max 40	100

Оцінка з дисципліни за семестр, що виставляється у «Відомість обліку успішності» індивідуальний навчальний план (залікову книжку) здобувача складається з урахуванням результатів поточного контролю рівня навчальних досягнень здобувачів вищої освіти під час вивчення освітнього компоненту освітньої програми та результатів підсумкового контролю рівня навчальних досягнень здобувачів вищої й оформлюється: за національною системою, за 100-бальною шкалою та за шкалою ECTS

ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ РІВНЯ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

100-бальна шкала	Оцінка за шкалою ECTS	Оцінка за національною шкалою	
90-100	A	Відмінно	зараховано
82-89	B	Добре	
74-81	C		
64-73	D	Задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	Незадовільно	не зараховано
1-34	F	Незадовільно (з обов'язковим повторним вивченням курсу)	

9. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Базова (основна) література:

1. Загальна декларація прав людини: ООН. Декларація, Міжнародний документ від 10.12.1948. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_015#Text
2. Збірник постанов Пленуму Верховного Суду України з кримінальних справ (1973- 2012 роки): станом на 20 вересня 2012 року / упор-ки. : Ю. М. Грошевий, О. В. Капліна, В. І. Тютюгін. 2013. 456 с.
3. Інструкція про встановлення діагностичних критеріїв смерті мозку та процедури констатації моменту смерті людини: Наказ Міністерства охорони здоров'я України від 09.11.2020 № 2559. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1260-20#Text>.
4. Інструкція про порядок визначення критеріїв живонародженості, мертвонародженості та перинатального періоду: Наказ Міністерства охорони здоров'я України від 29.03.2006 № 179. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0427-06#Text>.
5. Кодекс України про адміністративні правопорушення: Закон України від 07.12.1984 № 8073-X. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10#Text>.
6. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод (з протоколами): Рада Європи. Конвенція, Міжнародний документ, Протокол від 04.11.1950. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004#Text.
7. Конвенція проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження і покарання: ООН. Конвенція, Міжнародний документ від 10.12.1984. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_085#Text.
8. Конституція України: Закон України від 28.06.1996 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96%D0%B2%D1%80#Text>.
9. Кримінальний кодекс України: Закон України від 05.04.2001 № 2341-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text>.
10. Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон України від 13.04.2012 № 4651-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#Text>.
11. Міжнародний пакт про громадянські та політичні права: ООН. Пакт, Міжнародний документ від 16.12.1966. https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_043#Text.
12. Перелік наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів: Постанова Кабінету Міністрів України від 06.05.2000 № 770. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/770-2000-%D0%BF#Text>.
13. Положення про дозвільну систему: Постанова Кабінету Міністрів України; від 12.10.1992 № 576. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/576-92-%D0%BF#Text>.
14. Правила судово-медичного визначення ступеня тяжкості тілесних ушкоджень: Наказ Міністерства охорони здоров'я України від 17.01.1995 р. № 6. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0255-95#Text>.

15. Про боротьбу з тероризмом: Закон України від 20.03.2003 № 638-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/638-15#Text>.
16. Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини: Закон України від 23.02.2006 № 3477-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3477-15#Text>.
17. Про запобігання та протидію домашньому насильству: Закон України від 07.12.2017 № 2229-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2229-19#Text>.
18. Про застосування амністії: Закон України від 01.10.1996 № 392/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/392/96-%D0%B2%D1%80#Text>.
19. Про застосування судами законодавства про відповідальність за втягнення неповнолітніх у злочинну чи іншу антигромадську діяльність: Постанова Пленуму Верховного Суду України від 27.02.2004 № 2. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0002700-04#Text>.
20. Про захист суспільної моралі: Закон України від 20.11.2003 № 1296-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1296-15#Text>.
21. Про заходи протидії незаконному обігу наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів та зловживання ними: Закон України від 15.02.1995 № 62/95-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/62/95-%D0%B2%D1%80#Text>.
22. Про інформацію: Закон України від 02.10.1992 № 2657-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2657-12#Text>.
23. Про наркотичні засоби, психотропні речовини і прекурсори: Закон України від 15.02.1995 № 60/95-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/60/95-%D0%B2%D1%80#Text>.
24. Про Національну поліцію: Закон України від 02.07.2015 № 580-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19#Text>.
25. Про об'єкти підвищеної небезпеки: Закон України від 18.01.2001 № 2245-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2245-14#Text>.
26. Про практику застосування судами кримінального законодавства про повторність, сукупність і рецидив злочинів та їх правові наслідки: Постанова Пленуму Верховного суду України від 04.06.2010 № 7. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0007700-10#Text>.
27. Про прокуратуру: Закон України від 14.10.2014 № 1697-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1697-18#Text>.
28. Про психіатричну допомогу: Закон України від 22.02.2000 № 1489-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1489-14#Text>.
29. Про розгляд судами кримінальних справ про злочини, вчинені стійкими злочинними об'єднаннями: Постанова Пленуму Верховного суду України від 23.12.2005 № 13. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0013700-05#Text>.
30. Про судову експертизу: Закон України від 25.02.1994 № 4038-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4038-12#Text>.
31. Про судову практику в справах про злочини проти власності: Постанова Верховного Суду України від 06.11.2009 № 10. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0010700-09#Text>.

32. Про судову практику в справах про злочини проти життя і здоров'я особи: Постанова Пленуму Верховного Суду України від 07.02.2003 № 2. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0002700-03#Text>.
33. Про судову практику в справах про злочини у сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів: Постанова Пленуму Верховного суду України від 26.04.2002 № 4. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0004700-02#Text>.
34. Про судову практику про злочини проти статевої свободи та статевої недоторканості особи: Постанова Пленуму Верховного суду України від 30.05.2008 № 5. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0005700-08#Text>.
35. Про судову практику у справах про викрадення та інше незаконне поводження зі зброєю, бойовими припасами, вибуховими речовинами, вибуховими пристроями чи радіоактивними матеріалами: Постанова Пленуму Верховного суду України від 26.04.2002 № 3. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0003700-02#Text>.
36. Про судову практику у справах про хуліганство: Постанова Пленуму Верховного Суду України від 22.12.2006 № 10. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/va010700-06#Text>.
37. Про судоустрій і статус суддів: Закон України від 02.06.2016 № 1402-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1402-19#Text>.
38. Таблиці невеликих, великих та особливо великих розмірів наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів, які знаходяться у незаконному обігу: Наказ Міністерства охорони здоров'я України від 01.08.2000 № 188. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0512-00#Text>.
39. Кримінальне право України (Загальна та Особлива частини): навчальний посібник для підготовки до ЗНО / В.І. Тютюгін, М. А. Рубашенко. Харків: Право, 2021. 336 с.
40. Кримінальне право України (у питаннях та відповідях): навч. посіб. / О.М. Литвинов., О. О. Житний, М. М. Клемпарський та ін. Харків. нац. ун-т внутр. справ. 2016. 328 с.
41. Кримінальне право України. Загальна частина: вид. 5-те, перероб. та допов. / Р.В. Вереша. К.: Алерта, 2018. 360 с.
42. Кримінальне право України. Загальна частина: навч. посіб. / А.М. Ященко, В.Б. Харченко, О.О. Житний та ін. / за заг. ред. О.М. Литвинова. Харків: Право, 2019. 480 с.
43. Кримінальне право України. Загальна частина: навчальний посібник у схемах. / В.В. Топчій, Г.В. Дідківська, Т.О. Мудряк. Миколаїв: СПД Румянцева Г. В., 2019. 278 с.
44. Кримінальне право України. Загальна частина: підручник / А.А. Васильєв, Є.О. Гладкова, О.О. Житний та ін. / за заг. ред. проф. О.М. Литвинова. Харків, 2020. 428 с.
45. Кримінальне право України. Особлива частина: навч. посіб. / А.А. Васильєв, О.О. Житний, Є.О. Гладкова та ін. / за заг. ред. проф. О.М. Литвинова. Харків: Право, 2020. 656 с.

- 46.Кримінальне право України: Загальна частина. Основні питання вчення про злочин: наук.-практ. посіб. / В.П. Ємельянов. Харків: Право, 2018. 142 с.
- 47.Кримінальне право України: Загальна частина: підручник / Є.С. Назимко, С.В. Лосич, Ю.О. Данилевська та ін. / за заг. ред. проф. В.М. Бесчастного та О.М. Джужи. Київ: ВД «Дакор», 2018. 386 с.
- 48.Кримінальне право України: Загальна частина: підручник / Ю.В. Баулін, В.І. Борисов, В.І. Тютюгін та ін. / за ред. В.В. Сташиса, В.Я. Тація. Харків: Право, 2018. 456 с.
- 49.Кримінальне право України: Особлива частина: підручник / Ю.В. Баулін, В.І. Борисов, В.І. Тютюгін та ін.; за ред. проф. В.Я. Тація, В.І. Борисова, В.І. Тютюгіна. 5-те вид., переробл. і допов. Х.: Право, 2015. 680 с.
- 50.Кримінальне право. Загальна частина: мультимедійний навчальний посібник. URL: http://www.naiu.kiev.ua/books/mpn_krum_pravo_zag/Files/Leks/T4/T4_P1.html.
- 51.Кримінальне процесуальне право України: навчальний посібник для підготовки до іспитів. / І. Тетарчук, Т. Дяків. Центр навчальної літератури. 2020, 216 с.
- 52.Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України / за ред. М.І. Мельника, М.І. Хавронюка. К.: ВД «Дакор», 2018. 1360 с.
- 53.Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України / за ред. М.І. Мельника, М.І. Хавронюка. 9-те вид., переробл. і допов. К.: Юридична думка, 2019. 1316 с.

Допоміжна література:

- 54.Актуальні проблеми кримінально-правової кваліфікації: навч. посіб. / за заг. ред. В.В. Топчія; наук. ред. В.І. Антипова. Вінниця: ТОВ «Нілан-ЛТД», 2017. 896 с.
- 55.Андрюшко П.П. Об'єкт кримінально-правової охорони, об'єкт злочину, об'єкт злочинного посягання та об'єкт злочинного впливу: основний зміст понять та їх співвідношення. *Адвокат*. 2011. № 12 (35). С. 3–10.
- 56.Борисов В.І., Пащенко О.О. Питання закону про кримінальну відповідальність. *Питання боротьби із злочинністю*. Вип. 2006. С. 3-22.
- 57.Бояров В.І. Масові заворушення: особливості кваліфікації. *Часопис Академії адвокатури України*. 2014. Т. 7. №4 (25). С. 9-18
- 58.Васильєв А.А. До питання про презумпцію осудності в кримінальному праві. *Вісник Національного університету внутрішніх справ*. 2004. Вип. 25. С. 182–186.
- 59.Васильєв А.А. Кримінальна відповідальність осіб з психічними розладами, що не виключають осудності. *Науовий вісник Юридичної акаадемії Міністерства внутрішніх справ*. 2004. № 2 (15). С. 215–220.
- 60.Васильєв А.А., Пашнев Д.В. Особливості кваліфікації злочинів у сфері використання ЕОМ (комп'ютерів), систем та комп'ютерних мереж і мереж електрозв'язку. *Вісник Кримінологічної асоціації України: збірник наукових праць*. Харків, 2013. С. 34-42.
- 61.Велика українська юридична енциклопедія: у 20 т. Харків: Право, 2016. Т. 17: Кримінальне право / редкол.: В.Я. Тацій (голова), В.І. Борисов (заст. голови) та

- ін.; Нац. акад. прав. наук України; Ін-т держави і права ім. В.М. Корецького НАН України; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. 2017. 1064 с.: іл.
- 62.Вереша Р.В. Вина і склад злочину в кримінальному праві України: співвідношення понять. *Підприємництво, господарство і право*. 2004. № 2. С. 91-94.
- 63.Відповідальність за домашнє насильство і насильство за ознакою статі: науково-практичний коментар новел Кримінального кодексу України / О.О. Дудоров, М.І. Хавронюк. К.: Ваіте, 2019. 288 с.
- 64.Волинець Р.А. Проблеми конкретизації ознак предмета злочину у складах злочинів у сфері господарської діяльності. *Європейські перспективи*. 2014. № 3. С. 146-150.
- 65.Втягнення у вчинення терористичного акту: кримінально-правове дослідження: монографія / А.Е. Ізотов. Харків: Право, 2010. 174 с.
- 66.Довідник з Особливої частини Кримінального 4 кодексу України / М.І. Хавронюк. К.:Істина,2004. 504с.
- 67.Дудоров О. Відмежування злочинів проти довкілля від злочинів проти власності. *Вісник Національної академії прокуратури України*. 2014. № 3. С. 61-70.
- 68.Дьоменко С.В. Деякі проблеми відмежування вимагання від суміжних складів злочинів та кваліфікація за сукупністю. *Бюлетень Міністерства юстиції України*. 2003. №10. с.30.
- 69.Женунтій В.І., Кришевич О.В. Вчинення злочину щодо жінки, яка завідомо для винного перебувала у стані вагітності, як критерій диференціації відповідальності за кримінальним законодавством України. *Протидія злочинності: теорія та практика: матеріали VIII Міжнародної науково-практичної конференції (26 жовтня 2018 року)*. Київ: Національна академія прокуратури України, 2018. С. 162-164.
- 70.Загальні засади кваліфікації злочинів: лекція / М.І. Панов. Х.: Право, 2016. 104 с.
- 71.Злочини проти довкілля. Питання кваліфікації: науково-практичне видання / А.М. Шульга. Х.: НікаНова, 2012. 192 с.
- 72.Злочини проти життя та здоров'я особи: кримінальна відповідальність медичних працівників: монографія / В.В. Балабко Запоріжжя: Дніпровський металург, 2017. 287 с.
- 73.Кісілюк Е.М. Генеза кримінальної відповідальності за злочини проти статевої свободи та статевої недоторканності особи. *Актуальні проблеми кримінального права* (пам'яті професора П.П.Михайленка): матер. ІХ Всеукр. наук.-теорет. конф. (Київ, 21 листоп. 2018 р.). Київ: Нац. акад. внутр. справ, 2018. С. 141-144.
- 74.Книженко О. Урахування обставин, які пом'якшують та обтяжують покарання, при встановленні кримінально-правових санкцій. *Вісник прокуратури*. 2011. № 8. С. 80-84.
- 75.Кримінальна відповідальність за злочини у сфері обігу наркотичних засобів та психотропних речовин, вчинені із залученням неповнолітніх та щодо неповнолітніх / О.О. Луцак. К.: ХНУВС, 2014. 20 с.

- 76.Кримінальна відповідальність за крадіжки: монографія / В.В. Кузнецов. К.: Вид. ПАЛИВОДА А.В., 2005. 158 с.
- 77.Кримінальна відповідальність за створення злочинної організації / Л.М. Демидова. Харків: СПД ФО ВАПНЯРЧУК Н.М., 2005. 256 с.
- 78.Кримінально-правова характеристика злочинів проти статевої свободи та статевої недоторканості особи: наук.-практ. пос. / О.О. Дудоров. Луганськ: РВВ ЛДУВС ім. Е.О. Дідоренка, 2011. 352 с.
- 79.Кримінально-правові засоби протидії створенню злочинної організації: монографія / В.П. Ковальчук. Львів: ЛьвДУВС, 2013. 224 с.
- 80.Кришевич О.В., Женунтій В.І. Удосконалення кримінально-правової норми про відповідальність за незаконне поводження зі зброєю, бойовими припасами або вибуховими речовинами за законодавством України. *Актуальні проблеми кримінального права (пам'яті професора П.П.Михайленка)*: матер. ІХ Всеукр. наук.-теорет. конф. (Київ, 21 листоп. 2018 р.). Київ: Нац. акад. внутр. справ, 2018. С. 107-110.
- 81.Ландіна А. Охорона моральності в кримінальному праві (порівняльне дослідження). *Підприємництво, господарство і право. Науково-практичний господарсько-правовий журнал*. 2004. № 8. С. 138-141.
- 82.Мартинишин Г. Правова природа сукупності вироків: поняття та кримінально-правове значення. *Вісник Львівського університету. Серія юридична*. Львів, 2011. Вип. 52. С. 334-341.
- 83.Матвійчук В.К. Становлення і розвиток системи Особливої частини кримінального законодавства України. *Форум права*. 2011. №2. С.603-608.
- 84.Матюшенко О.І., Качковський В.Б. Проблема організованої злочинності в Україні. *Актуальні проблеми кримінального права (пам'яті професора П.П.Михайленка)*: матер. ІХ Всеукр. наук.-теорет. конф. (Київ, 21 листоп. 2018 р.). Київ: Нац. акад. внутр. справ, 2018. С. 184-186.
- 85.Микитчик О.В. Відшкодування завданих збитків як підстава для звільнення від кримінальної відповідальності за незаконне заволодіння транспортним засобом. *Актуальні проблеми кримінального права (пам'яті професора П.П.Михайленка)*: [матер. ІХ Всеукр. наук.-теорет. конф. (Київ, 21 листоп. 2018 р.). Київ: Нац. акад. внутр. справ, 2018. С. 194-195.
- 86.Мостепанюк Л.О. Вік, з якого може наставати кримінальна відповідальність, у законодавстві України (1921–1991 рр.). *Актуальні проблеми кримінального права (пам'яті професора П.П.Михайленка)*: матер. ІХ Всеукр. наук.-теорет. конф. (Київ, 21 листоп. 2018 р.). Київ: Нац. акад. внутр. справ, 2018. С. 181-183.
- 87.Налуцишин В. Питання кваліфікації хуліганства (ст. 296 КК України). *Прокуратура. Людина. Держава*. 2005 №7. С. 44-52.
- 88.Налуцишин В. Проблема відмежування хуліганства від суміжних злочинів. *Вісник прокуратури*. 2006. №5. С. 46-53.
- 89.Насильницькі злочини проти власності / І.І. Гуня, В.М. Куц. Алчевськ: СПД Бондаренко С. О., 2013. 208 с.
- 90.Основи кримінально-правової кваліфікації: навч. посібник / В.О. Навроцький. Київ: Юрінком Інтер, 2006. 704 с.

91. Основні склади злочинів: навч. посіб. для самот. підготовки / Я.О. Лантінов. Харків: НТМТ, 2009. 496 с.
92. Понятійний апарат Особливої частини Кримінального кодексу України: монографія / З.А. Тростюк. К.: Атіка, 2003. 144с.
93. Проблеми вини в теорії кримінального права: навч. посіб / Р.В. Вереша. Київ: Атіка, 2005. 396 с
94. Проблеми систематизації та комплексного розвитку антитерористичного законодавства України: монографія / В.С. Зеленецький, В.П. Ємельянов, В.Я. Настюк та ін. Харків: Право, 2008. 96 с.
95. Протидія кіберзлочинності в Україні: правові та організаційні засади: навч. посіб. / В.М. Бутузов, В.В. Василевич та ін. Київ, 2012. 728 с.
96. Семенюк О. Вина як обов'язкова ознака суб'єктивної сторони злочинів у сфері охорони державної таємниці. *Юридична Україна*. 2016. № 9/10 (165-166). С. 36-43.
97. Соболь О.І. Значення законодавчої класифікації злочинів. *Вісник Запорізького юридичного інституту Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*. Запоріжжя, 2011. Вип. № 4. С. 560-568.
98. Суспільно небезпечна дія у кримінальному праві України: монографія / І.Ю. Карпушева. Харків: НікаНова, 2012. 226 с.
99. Теорія розмежування складів злочинів: монографія / Л.П. Брич. Львів: Львів. держ. ун-т внутр. справ, 2013. 712 с.
100. Харь І.О. Суб'єкт злочину у сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів та інших злочинів проти здоров'я населення. *Юридична наука*. 2017. № 4. С.41-60.
101. Харь І.О. Суб'єкт злочинів проти безпеки руху та експлуатації транспорту. *Юридична наука*. 2017. № 2. С. 99-124.
102. Шиян Д.С. Застосування позбавлення права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю при звільненні засудженого від покарання та його відбування. *Право і суспільство*. 2011. № 1. С. 211- 216.

10.ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

1. Офіційний сайт Національної поліції - <https://mvs.gov.ua/uk/contacts/national-police-ukraine>
2. Офіційний сайт Офісу Генерального прокурора України - <https://www.gp.gov.ua/>
3. Офіційний сайт Судової влади України - <https://court.gov.ua/>
4. Офіційний сайт Верховної Ради України - <http://rada.gov.ua>
5. Офіційний сайт Кабінету Міністрів України - <http://kmu.gov.ua>
6. Офіційний сайт Міністерства внутрішніх справ України - <http://mvs.gov.ua>
7. Бібліотека Верховної Ради України (<http://www.rada.kiev.ua>).
8. Державна науково-технічна бібліотека України (<http://www.gntb.nt.org>).
9. Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського (<http://www.nbuv.gov.ua>).
10. Ресурси українського Інтернету на правову тематику (<http://www.lawukraine.com>).

11. Пошукова система Google Академія (Google Scholar) - <http://scholar.google.com>.
12. Єдиний державний реєстр судових рішень - <http://www.reyestr.court.gov.ua>
13. Законодатство України: <https://ips.ligazakon.net/resource/legislation>
14. Законопроекти України <http://zakon.gov.ua/>
15. Інститут проблем законодавства ім. Ярослава Мудрого
<http://khp.org/index.php?id=977922698>
16. Інформаційно-правові системи ЛІГА:ЗАКОН:
https://platforma.ligazakon.net/informatsiino_pravovi_systemy/
17. Право України. <https://pravoua.com.ua/ua/>
18. Судово-юридична газета - <https://sud.ua/ru/news>
19. Українське право. <https://ukrainepravo.com/>